

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เงินได้ที่ได้รับจากการอุปการะโดยหน้าที่ธรรมจรรยา เงินได้ที่ได้รับจากการรับมรดก หรือจากการให้โดยเสน่หาเนื่องในพิธีหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณีนั้น ถือเป็นเงิน ได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากร มาตรา 39 แต่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำมารวมเพื่อเสียภาษี ทั้งนี้ตามนัย มาตรา 42(10) เดิมในปี พ.ศ. 2476 ประเทศไทยเคยมีการนำภาษีมรดกมาใช้จัดเก็บ ในประเทศ โดยมีหลักการจัดเก็บภาษีจากทรัพย์สินและบุคคลในรูปอากรมรดกและอากรการรับ มรดก ลักษณะการจัดเก็บภาษีในรูปอากรมรดกเป็นการเรียกเก็บภาษีจากกองมรดกของผู้ตาย ส่วนการจัดเก็บภาษีในรูปอากรการรับมรดก เป็นการเรียกเก็บภาษีจากทายาทผู้รับมรดก ดังนั้นจะ เห็นได้ว่าในอดีตมีการเรียกเก็บภาษีจากทั้งกองมรดก และทายาทผู้รับมรดกในตัวทรัพย์สินเดียวกัน การจัดเก็บในขณะนั้นจึงมีปัญหาความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บภาษี รวมทั้งยังมีความยากเกี่ยวกับการ จัดเก็บภาษีจากทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ เช่น อัญมณี ทองคำ ฯลฯ ที่มีการหลีกเลี่ยงภาษีได้ ง่าย ทำให้การจัดเก็บภาษีมรดกของประเทศไทยในขณะนั้น มีปัญหาเป็นอย่างมาก จึงถูกยกเลิก ไปเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2487 หลังจากใช้มาแล้วประมาณ 10 ปี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2496 มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร(ฉบับที่ 10) และได้ บัญญัติ มาตรา 42(10) ขึ้นมาบังคับใช้ ทั้งนี้รัฐมีวัตถุประสงค์เพื่อจะบรรเทาภาระภาษีให้แก่ บุคคลบางจำพวกที่มีเงินได้ที่ได้รับจากการอุปการะโดยหน้าที่ธรรมจรรยา จากการรับมรดก และ จากการให้โดยเสน่หาเนื่องในพิธีหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี เพราะการได้รับเงิน ได้ในลักษณะดังกล่าว เป็นการได้รับในลักษณะของการส่งเสริมศีลธรรมอันดีงามของประชาชน สนับสนุนวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นชาติที่สถาบันครอบครัวนิยมสะสมมรดกให้แก่ลูกหลาน นอกจากนี้ การยกเว้นสำหรับเงินได้ดังกล่าวนอกจากจะช่วยส่งเสริมศีลธรรมอันดีงามแก่ประชาชน โดย บริจาคเงินช่วยเหลือแก่ผู้ที่เดือดร้อนหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้แล้ว ในความรู้สึกของผู้ให้ก็ จะรู้สึกว่าได้บุญ ทำให้จิตใจแจ่มใสมีสุขภาพจิตดี ส่วนผู้รับเมื่อได้รับความช่วยเหลือแล้วก็จะทำให้ คลายความทุกข์โศกไปบ้าง และการที่ประชาชนมีความเชื่อเพื่อแผ้วถางนั้นยังจะส่งผลดีใน ด้านการสร้าง ความสามัคคีกัน ในหมู่ชน ส่งผลให้ประชาชนมีความปรองดองรักใคร่กัน

และการที่รัฐยกเว้นไม่จัดเก็บภาษีดังกล่าวนั้น ถือว่ารัฐได้แบ่งเงินส่วนที่จะเป็นรายได้ให้กับประชาชน(ผู้รับการให้) นำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาสำหรับผู้นั้นโดยตรงแทนที่รัฐจะจัดเก็บภาษีมาก่อนแล้วนำมาจัดสรรเพื่อดูแลความเดือดร้อนหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนภายหลัง ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนมากมายอาจไม่ทันต่อปัญหา หรือความเดือดร้อนที่ประชาชนผู้นั้น(ผู้รับการให้)ได้รับทันทั่วถึง บางครั้งเงินก็อาจจะมาถึงประชาชนผู้ประสบปัญหาได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเท่ากับการให้ผู้นั้นได้รับความช่วยเหลือโดยการให้จากประชาชนด้วยกันโดยตรง ซึ่งวิธีการยกเว้นไม่จัดเก็บภาษีเงินได้ตามมาตรา 42(10)นี้ถือว่าเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐในอันที่จะต้องให้สวัสดิการแก่บุคคลเหล่านี้อีกทางหนึ่งด้วย

ด้วยเหตุที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 42(10) ไม่ได้บัญญัติคํานิยามของเงินได้ตามอนุมาตรานี้ว่ามีลักษณะอย่างไร และมีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด จึงเกิดความไม่แน่นอนในเรื่องเกี่ยวกับองค์ประกอบของกฎหมายและขอบเขตในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามากมายในทางปฏิบัติ อาทิเช่น ปัญหาการตีความเพื่อนำไปสู่การเสียภาษีอากร เนื่องจากความหมายของถ้อยคำมีลักษณะไม่ชัดเจน สามารถตีความได้หลายนัย จึงเป็นช่องทางให้บุคคลบางกลุ่มนำช่องโหว่ของกฎหมายนี้ไปใช้เพื่อหลีกเลี่ยงภาษี ทำให้รัฐต้องสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีเป็นจำนวนมาก และยังก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมสำหรับผู้เสียภาษีด้วย ความไม่แน่นอนขององค์ประกอบกฎหมายดังกล่าวยังส่งผลต่อผู้ปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นผู้เสียภาษี ผู้จัดเก็บภาษี หรือศาลอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากมีกรณีพิพาทขึ้นสู่ศาลหลายคดี ส่งผลทำให้ประชาชนเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีมาก และทำให้รัฐต้องประสบความล่าช้ากับการจัดเก็บภาษีไปใช้พัฒนาประเทศอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1) เพื่อศึกษาแนวความคิดและวัตถุประสงค์ของการยกเว้นภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 42(10)

2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบในการยกเว้นภาษีเงินได้ และปัญหาการตีความมาตราดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรา 39 ความหมายของคำว่า"ขาย" และมาตรา 50(6)

3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้โดยใช้มาตราดังกล่าวข้างต้น ศึกษาผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการยกเว้นไม่จัดเก็บภาษีเงินได้ดังกล่าว รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหที่เหมาะสมด้วย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 42(10) แห่งประมวลรัษฎากร ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ตลอดจนเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหา

1.4 วิธีการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารต่างๆ ได้แก่ ตำบทยกกฎหมาย ตำรา และบทความต่างๆ รวมทั้งแนวคำพิพากษาศาลฎีกา แนวคำวินิจฉัยของกรมสรรพากร และข้อคิดเห็นของนักวิชาการ เพื่อรวบรวมหลักการ และวิธีปฏิบัติในการยกเว้นการจัดเก็บภาษีเงินได้ตามมาตรา 42(10) แห่งประมวลรัษฎากร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ และปัญหาที่เกิดจากการยกเว้นไม่จัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากร มาตรา 42(10)
- 2) ทำให้ทราบปัญหาที่พ่วงเกิดขึ้นทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ และเสนอแนะวิธีหรือแนวทางแก้ไขปัญหที่เหมาะสม